

Kur'an'ın Teslis İnancına Karşı Çıkışı

<"xml encoding="UTF-8?">

Kur'an'ın Teslis İnancına Karşı Çıkışı-4

Kur'an, teslis inancını çürütürken iki yöntemi kullanır. Birincisi, genel yöntem. Bu çerçevede yüce Allah'ın oğul edinmesinin imkansızlığı vurgulanır. Oğul olduğu iddia edilenin Hz. İsa veya bir başkası olması önemli değildir. İkincisi, özel yöntem. Bu çerçevede Meryem oğlu İsa'nın oğul ilah olmadığı,

aksine yaratılmış bir kul olduğu vurgulanır.

Birinci yöntemin açıklaması: Oğulluğun ve doğurulmanın özü şudur: İnsan, hayvan ve hatta bitki gibi maddi ve canlı varlıkların öz maddesinden bir parça ayrılır.

Sonra bu parça aşamalı bir eğitimle kendi türünden ve ayrıldığı köke benzeyen ayrı bir birey haline gelir. Buna bağlı olarak onda birtakım özellikler ve etkiler söz konusu olur ki, ayrıldığı kökte bulunan özellikler ve etkilerin aynısıdır. Hayvandan nutfenin, bitkiden de aşılmanmayı sağlayan unsurun ayrılması gibi. Sonra bu ayrılan parçanın eğitimine başlanır ve aşamalı olarak, ayrıldığı köke benzeyen başka bir hayvan ve bitki olması gerçekleştirilir.

Bilindiği gibi, yüce Allah hakkında böyle bir durumun söz konusu olması mümkün değildir.

Çünkü:

Birincisi: Bu durum, maddi bir cisim olmayı gerektirir. Yüce Allah maddeden ve hareket, zaman ve mekan gibi maddenin vazgeçilmez gereklerinden münezzehtir.

İkincisi: Yüce Allah mutlak uluhiyet ve rububiyete sahip olduğu için diğer tüm varlıklar üzerinde mutlak egemenliğe sahiptir. O'nun dışındaki her şey, var olmak için O'na muhtaçtır, varlığının devam etemesi de O'na bağlıdır. Dolayısıyla, O'nun dışında, tür olarak O'na benzeyen, özü itibarıyla O'ndan ayrı olan bir şeyin varlığı tasavvur edilemez. O şeyin, O'na muhtaç olmaksızın aynı öze, niteliklere ve hükümlere sahip olması düşünülemez.

Üçüncüsü: Doğurma ve doğurulmanın yüce Allah hakkında tasavvur edilmesi, O'nun için aşamalı fiili gündeme getirir. Bu da, O'nun madde ve harekete hakim olan kanunlarının egemenliği altına girmesini gerektirir. Bu ise, olacak şey değildir. Çünkü, Allah'ın iradesi ve dilemesiyle gerçekleşen şeyler, mühletsiz ve aşamasız gerçekleşirler.

Bu açıklamayı şu ayetten de algılıyoruz: "Dediler ki: "Allah çocuk edildi." O, (bu tür yakıştırmalardan) yücedir. Hayır, göklerde ve yerde her ne varsa O'nundur, tümü O'na gönülden boyun eğmiştir. Gökleri ve yeri bir örnek edinmeksizin yaratandır. O, bir işin olmasına karar verirse, ona yalnızca "ol" der,

o da hemen oluverir." (Bakara, 116-117) Yukarıdaki açıklama açısından: "O, (bu tür yakıştırmalardan) yücedir." sözü bir kanıttır. "Göklerde ve yerde her ne varsa O'nundur, tümü O'na gönülden boyun eğmiştir." ifadesi diğer bir kanıttır. "Gökleri ve yeri bir örnek edinmeksizin yaratandır..." diye baş-layan ifade de üçüncü bir kanıttır.

"Gökleri ve yeri bir örnek edinmeksizin yaratandır." ifadesi, sıfatın failine izafe edilmesi şeklinde de algılanabilir. Bu durumda şöyle bir anlam elde edilir: Yüce Allah'ın yaratması, daha önce var olan bir örnek üzere değildir. Dolayısıyla, Hristiyanların iddia ettiği gibi O'nun hakkında doğurma düşünülemez. Çünkü doğurma, kendine benzer ve kendisi gibi bir şey yaratmak demektir. Buna göre, ayetin bu bölümü, tek başına başka bir kanıt olur.

Onların; "Allah çocuk edildi." sözlerinin gerçek anlamda değil de, oğul ve çocuk anlamını geniş tutmayı esas alarak, maddi bir bölünme ve zamansal bir tedricilik söz konusu olmaksızın hakikati itibariyle benzer bir şeyin bir şeyden ayrılması anlamında kullanıldığı varsayılsa da, (Nitekim Hristiyanlar, "Mesih, Allah'ın oğludur."

sözünü açıklarken cisim, madde ve tedrici oluş sorunundan kurtulabilmek için böyle bir yoruma gidiyorlar.) yine geriye benzeme sorunu kalır.

Şöyle ki: Oğul ve babadan söz etmek, zorunlu olarak sayıyı gündeme getirir. Bu da, baba ve oğul arasında türsel birlik olduğu varsayılsa da, gerçek olarak çokluğu ispat eder. Tıpkı insanlardan olan baba ve oğul gibi. Bunlar, insanlık gerçekliğinde bir olsalar da, iki insan bireyi olmak bakımından çokturlar.

Bu durumda; ilahın tekliğinin varsayımı, O'nun dışındaki her şeyin, bu arada oğulun, O'nun mülkü

olmasını, O'na muhtaç bulunmasını gerektirir. Dolayısıyla artık varsayılan oğul, onun gibi bir ilah olmaz. O'na benzer, O'na muhtaç olmayan, O'-nun gibi bağımsız bir oğulun varsayımı da,

şanı yüce ilahın tekliği (tevhit) inancını geçersiz kılar.

Şu ayet de bu anlamı vurgulamaya dönüktür: "Üçtür, demeyin; sakının, sizin için daha iyidir. Allah, ancak bir tek ilahtır. O, çocuk sahibi olmaktan yücedir. Göklerde ve yerde her ne varsa, O'nundur ve vekil olarak Allah yeter." (Nisâ, 171)

İkinci yöntem kapsamında ise, Meryem oğlu İsa'nın (a.s), ilahlık gerçeği bakımından Allah'a ortak ve O'nun oğlu olmadığı, çünkü onun bir beşer olduğu, beşeri özelliklere sahip olduğu vurgulanıyor.

Şöyle ki: Hz. İsa'ya Meryem hamile kalmıştır. Bir cenin olarak onu rahminde beslemiştir. Sonra herhangi bir kadın gibi çocuğunu doğurmuştur. Ardından onu, herhangi bir kadın gibi kucağında yetiştirmiştir. Derken İsa büyümüş, hayatın aşamalarını geçmiş, ömrün merdivenlerini tırmanmış,

çocukken genç, gençken yetişkin olmuştur. Bu durumların tümünde, doğal hayatını yaşayan herhangi bir insan gibi olmuştur. Herhangi bir insana arız olan şeyler, ona da arız olmuştur; acıkmış, doymuş, sevinmiş, üzölmüş, zevk almış, acı çekmiş, yemiş, içmiş, uyumuş,

uyanmış, yorulmuş ve dinlenmiştir.

İnsanlar arasında kaldığı sürece Hz. İsa'dan bu durumlar gözlemlenmiştir. Hiçbir akıl sahibi, durumu bundan ibaret olan bir kimsenin diğer insanlarla aynı türden bir insan olduğundan kuşku duymaz. Böyle olduğuna göre; o, diğer hemcinsleri gibi yaratılmış, var edilmiştir. Ölöleri diriltmek,

çamurdan bir kuş şekli yapıp ona can vermek, doğuştan kör ve alacalıyı iyileştirmek gibi gerçekleştirdiği mucizeler, aynı şekilde babasız dünyaya gelmesi gibi varoluşuyla ilgili olağanüstölükler ise, bilinen ve alışılan kuralların, doğaya egemen olan yasaların dışındaki şeylerdir. Bunlar, az bulunur, nadir olgulardır.

Ancak imkansız şeyler değildir. Örneğin; semavi kitaplar, Hz. Adem'in babasız olarak topraktan yaratıldığını söylemektedirler. Yine Salih, İbrahim ve Musa gibi peygamberler tarafından da birçok mucizeler gösterilmiştir. Vahiy yoluyla inen kitapların sayfaları arasında bunlardan sıkça

söz edilir. Ama bunlar, onların ilah olmalarını, insanlık çerçevesinin dışına çıkmalarını gerektirmez.

Aynı yöntemin şu ayette de esas alındığını görüyoruz: "Elbette, "Allah için üçüncüsüdür." diyenler küfre saptılar. Oysa bir tek ilahtan başka ilah yoktur... Meryem oğlu Mesih, bir elçiden başka bir şey değildir. Kendisinden öncede birçok elçi gelip geçti. Annesi de gayet doğru bir kadındı. İkisi de yemek yerlerdi. Bak, biz ayetlerimizi onlara nasıl açıklıyoruz? Sonra da bak, onlar nasıl çevriliyorlar?" (Mâide, 73-75)

Onca eylem içinde yalnızca yemek yemekten söz edilmesi, bu eylemin, maddiliğe delalet etme ve ilahlıkla bağdaşmayan ihtiyacı ortaya koyma bakımından, eylemlerin en güzeli olmasından dolayıdır. Bilindiği gibi, doğası gereği acıkan ve susayan, sonra yemekle doyan ve iç-mekle susuzluğunu gideren kimse, ihtiyaç

içindedir ve bunu ancak başkasının yardımıyla ortadan kaldırabilmektedir demektir. Durumu bundan ibaret olan bir kimsenin ilahlığından söz etmek doğru olmaz. Çünkü ihtiyaçla kuşatılmış, bunu gidermek için başkasına muhtaç olan bir kimse, özü itibariyle eksiktir, başkası tarafından yönetilmektedir; özü itibariyle ihtiyaçsız olan ilah değildir. O, ancak bir mahluktur, yönetimi elinde bulunduran bir gücün rububiyeti altında yönetilmektedir.

Şu ayeti de bu anlama yorumlamak mümkündür: "Andolsun, "Allah, Meryem oğlu Mesih'tir." diyenler küfre saptılar. De ki: "Eğer Allah, Meryem oğlu İsa'yı ve annesini ve yeryüzünde bulunan her şeyi helak etmek istese, O'ndan kim bir şey kurtarabilir? Göklerin ve yerin ve aralarında ne varsa hepsinin mülkü Allah'ındır. Dilediğini yaratır ve Allah'ın gücü her şeye yeter." (Mâide, 17)

Aynı şekilde, bundan önce sunulan ayetten sonra da Hristiyanlara yönelik şöyle bir ifade bulunuyor: "De ki: Allah'ı bırakıp size ne zarar, ne de yarar dokundurmaya güç yetiremeyen şeylere mi tapıyorsunuz? Oysa Allah, işitendir, bilendir." (Mâide, 76)

Bu tür karşı çıkışların, itirazların özü şudur: Hz. İsa ile ilgili olarak gözlemlenen durum şundan ibarettir: O, insan hayatına egemen olan yasa çerçevesinde yaşıyordu. Yemek, içmek ve diğer insani ihtiyaçlar, beşeri özellikler gibi kendi türünün tüm niteliklerini, eylemlerini ve durumlarını üzerinde taşıyordu. Onun bu niteliklere sahip oluşu, sırf zahiri duyulara veya tasavvura ilişkin değildi. O, gerçekten bu konumdaydı.

Mesih, bu özelliklere, bu durumlara ve bu fiillere sahip bir insandı. İnciller, onun kendisini bir insan, bir insan oğlu olarak isimlendirdiğine ilişkin ifadelerle doludur. İncillerde, onun yemesini, içmesini, uyumasını, yürümesini, yolculuğunu, yorulmasını, konuşmasını vs. konu alan birçok hikaye yer almaktadır.

Bunları görmezlikten gelmek, başka türlü yorumlamak mümkün değildir. Bunları teslim ettikten sonra da, diğer insanlar için geçerli olan hususların Hz. İsa için de geçerli olduğu, başkaları gibi onun da kendi adına bir şeye malik olmadığı ve diğerleri gibi onun da ölebileceği gerçeği ortaya çıkar.

Aynı şekilde, Hz. İsa'nın ibadet ve dua edişine ilişkin olarak aktarılan ifadeler de, onun bunları sırf Allah'a kulluk sunmak, O'na yaklaşmak, O'nun kutsal egemenliğine boyun eğmek için gerçekleştirdiğini gösterir. Bunda en ufak bir kuşkuyla yer yoktur. O, bu ibadetleri insanlara öğretmek veya buna benzer bir amaç için yapıyor değildi.

Şu ayet, Hz. İsa'nın ibadet edişine, kulluktan başka bir nitelemeyi reddettiğine ilişkin bir işaret içermektedir: "Ne Mesih Allah'ın bir kulu olmaktan çekinir, ne de yakınlaştırmış melekler. Kim O'na kulluk etmekten çekinir ve büyüklük taslarsa, (bilmeli ki) Allah, onların tümünü huzurunda toplayacaktır." (Nisâ, 172)

Hız. İsa'nın ibadet ve kulluk ediyor olması, onun ilah olmadığıının en başta gelen kanıtıdır. Bu durum gösteriyor ki, ilahlık ondan başkasına aittir ve o, bunda pay sahibi değildir. Yoksa, bir şeyin, bir yandan kendisi için kulluk ve kölelik makamını öngörmesi, diğer yandan da aynı açıdan kendi ayak-ları üstünde durması ne anlam taşır?!

Bu, açık bir husustur. Aynı şekilde meleklerin de kulluk ediyor olmaları, onların yüce Allah'ın kızları olamadıklarını, Ruh-ul Kudüs'ün de ilah olmadığını gözler önüne sermektedir. Çünkü onların tümü, Allah'a kulluk sunmakta, O'na itaat etmektedirler. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor: "Dediler ki:

"Rahman, çocuk edindi." O, (bu tür yakıştırmalardan) yücedir. Hayır; on-lar, ancak ikrama layık görülmüş kullardır; sözle O'nun önüne geçmezler ve yalnız O'nun emriyle iş yaparlar. O, onların önlerindeki de, arkalarındaki de bilir. Onlar, O'nun razı olduğu kimselerden başkasına şefa'at etmezler ve onlar, O'nun korkusundan titrerler." (Enbiyâ, 26-28)

Kaldı ki İnciller, Ruh'un Allah'a ve elçilerine boyun eğdiğine, emre göre hareket ettiğine, hükme bağlı olduğuna ilişkin ifadelerle doludur. Oysa bir şeyin kendisine emretmesinin, kendisine boyun eğmesinin, kendisi tarafından yaratılanın emrine girmesinin anlamı yoktur.

Hız. İsa'nın Allah'a kulluk sunmasının, onun ilah olmadığına delalet etmesi gibi, onun insanları Allah'a ibadet etmeye davet etmesi de benzeri bir delalet içermektedir. Yüce Allah bir ayette konuya ilişkin olarak şöyle buyuruyor: "Andolsun, "Allah, Meryem oğlu Mesih'tir." diyenler küfre düşmüşlerdir. Oysa Mesih demişti ki:

"Ey İsrailoğulla-rı, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin. Çünkü kim Allah'a ortak koşarsa, şüphesiz Allah, cenneti ona haram kılmıştır, onun barınma yeri ateştir ve zulmedenlere hiçbir yardımcı yoktur." (Mâide, 72) Ayetin hedefi ve vurguladığı husus gayet açıktır.

Yine İnciller, Hız. İsa'nın insanları Allah'a davet ettiğine ilişkin ifadelerle doludur. Gerçi bu ifadeler,

"Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a ibadet edin." şeklindeki kapsamlı ifadeyi içermiyor, ancak Hız. İsa'nın Allah'a ibadet etmeye yönelik davetini, Allah'ın kendisinin Rabbi olduğunu, işlerinin O'nun elinde bulunduğunu, O'nun insanların Rabbi olduğunu dile getirmesini içeriyor. İncillerde,

Hız. İsa'nın insanları bizzat kendisine kulluk sunmaya çağırdığına ilişkin açık veya dolaylı tek bir ifade yer almaz. "Ben ve Baba biriz." (Yuhanna İncili, Bap 10 : 30.)

gibi sözlere gelince; eğer gerçekten Hız. İsa (a.s) bu gibi sözleri söylemişse, onları şu şekilde yorumlamak gerekir: "Bana itaat etmek, Allah'a itaat etmek demektir." Nitekim yüce Allah bir ayette şöyle buyuruyor: "Kim Peygamber'e itaat ederse, gerçekte Allah'a itaat etmiştir." (Nisâ,